

Writer in residence

David Vann (Adak, Alaska, 1966) verblijft van 6 augustus tot 19 september 2013 op uitnodiging van het Letterenfonds en het Amsterdams Fonds voor de Kunst als writer in residence in Amsterdam. In het Spui-appartement boven Athenaeum Boekhandel zal Vann werken aan een nieuwe roman en aan de hertaling van het oud-Engelse epische gedicht *Beowulf*. Op zaterdag 14 september treedt hij op tijdens het literatuurfestival *Read My World* in Amsterdam.

Recensie

FICTIE DE OERWAARHEID VAN DE NATUUR

David Vann laat de natuur vervaarlijk doorklinken in zijn romans. Op dreiging volgt vaak geweld.

Door Hans Bouman Foto Mike Roelofs

ROMAN
★★★★★
DAVID VANN

GOAT MOUNTAIN
Heinemann; 239 pagina's; € 19,95. Op 12 september verschijnt bij de Bezige Bij de gelijknamige Nederlandse vertaling van Thijs van Nimwegen; € 17,95.

Toen hij een jongen was, ging David Vann elk najaar met zijn vader en andere familieleden jagen op hun eigen land bij Goat Mountain in Noord-Californië. Van tijd tot tijd troffen ze stropers aan, die stiekem op hun grond aan het jagen waren. Vader Vann liet zijn zoon dan naar hen kijken door het vizier van zijn 300 magnum jachtgeweer. Het geweer was geladen en er was slechts een kleine onzorgvuldigheid voor nodig om een tragedie te doen ontstaan.

Aan het begin van zijn nieuwe boek *Goat Mountain*, dat eind deze week in Nederlandse vertaling verschijnt, beschrijft Vann een dergelijke tragedie. Het is 1978 en de 11-jarige ik-figuur gaat samen met zijn vader, grootvader en familie vriend Tom op jacht. Hij heeft een eigen jachtgeweer en heeft al eerder op herten geschoten, maar dit jaar zal hij het dier ook zelf mogen doden en het familieritueel uitvoeren dat daarbij hoort: het van zijn ingewanden ontdoen en een deel van het hart en de lever opeten.

De ik-figuur is gretig. Eigenlijk heeft hij zwaar de pest in over het feit dat er tegenwoordig zo veel minder te jagen valt dan vroeger, toen zijn vader en grootvader in een weekend gemakkelijk tien herten schoten. Hij heeft het gevoel dat hij, na tienduizenden jaren van een jagende mensheid, net 25 jaar te laat is geboren en dat hem zijn 'erfgoed' is afgenomen. 'Iets in mij wilde simpelweg doden, voortdurend en zonder ophouden.'

Wanneer de vier een stroper op hun land aantreffen, haalt de ik-figuur de trekker over. De onbekende man is op slag dood. De drie volwassenen zijn verbijsterd; de ik-figuur accepteert zijn daad als onvermijdelijk. 'Er was geen gedachte. Dat weet ik zeker. Er was alleen mijn eigen natuur, wie ik ben, voorbij het bergrip.'

Onmiddellijk ontstaat er onenigheid tussen de mannen over wat te doen: rechtsomkeert maken en doen of er niets is gebeurd, naar de politie gaan en alles vertellen, de man begraven en hopen dat hij nooit wordt gevonden... De ik-figuur wil maar één ding: gewoon verdergaan met de voorgenomen jacht.

'Je hebt de rest van je leven verwoest. Ben je oud genoeg om dat te begrijpen?', houdt zijn vader hem voor. 'En je hebt mijn leven ook verwoest.'

Maar de ik-figuur glimlacht slechts. Hij is trots op zijn perfecte schot en vindt het eigenlijk maar arbitrair dat een hert doden goed is en een mens doden slecht. Eigenlijk heeft hij nog nooit zoiets moois gezien als deze dode man. De drie volwassenen zijn zwakkelingen, die hun oorspronkelijke roeping zijn vergeten.

Dan neemt het verhaal een schijnbaar absurde wending. De vader van de ik-figuur laadt de dode man in zijn pick-up, rijdt ermee naar de vaste overnach-

tingsplaats en hangt het lichaam aan zijn benen op in een boom. Dat is wat de mannen altijd doen met geschoten herten: zo wordt het vlees malser. Vervolgens gaat iedereen, op het heetst van de dag, een paar uur slapen; daarna wordt de jachtpartij voortgezet alsof er niets is gebeurd.

Aanzwellende dreiging die uiteindelijk culmineert in een bijna orgiastische, gewelddadige climax: het is een rode draad die door heel Vanns werk loopt. Opmerkelijk is dat die dreiging niet alleen wordt opgevoerd door de handelingen van zijn personages, maar ook door de rol die de natuur in zijn werk speelt. Of preciezer: door de manier waarop zijn personages de natuur beleven.

Eerder sprak Vann in *de Volkskrant* over zijn affiniteit met niet-stedelijke Amerikaanse auteurs als Herman Melville, William Faulkner, Cormac McCarthy en Annie Proulx: schrijvers die het landschap een betekenis geven die samenhangt met de thema's in hun werk. 'Natuur heeft van zichzelf geen enkele betekenis, maar iedere mens die haar betreedt, gééft haar betekenis', zei hij toen. 'Mensen gaan het landschap binnen met het romantische idee puurheid en zuiverheid te vinden, maar ontdekken in plaats daarvan de verschrikkelijke waarheid over zichzelf.'

Bij David Vann is de natuur de spiegel van de geest. De beeldtaal die hij daarbij hanteert, is dermate krachtig, evocatief en onderscheidend, dat hij een zekere cultstatus heeft verworven. De sfeer van authenticiteit die zijn werk ademt, draagt daar ongetwijfeld aan bij.

In de omgang mag Vann dan een vriendelijke man zijn met een goedlachs en open gezicht, hij laat er geen enkele twijfel over bestaan dat de in geweld culminerende obsessies van zijn personages heel dicht bij zijn eigen persoon staan. Vann stamt uit een gewelddadige familie, met een geschiedenis waarin misbruik, een moord en vijf zelfmoorden voorkomen. Hij is een auteur die dankzij het schrijverschap aan zijn obsessies heeft kunnen ontsnappen.

Zijn fictiedebuut - de bundel *Legend of a Suicide* (*Legende van een zelfmoord*) - en zijn eerste roman *Caribou Island* zijn geïnspireerd op de theatrale zelfmoord van zijn vader, die zichzelf door het hoofd schoot terwijl hij Vanns moeder aan de telefoon had. De gewelddadige roman *Dirt* (*Aarde*) vindt zijn oorsprong in de extreem moeilijke relatie die Vann had met zijn moeder.

In al deze boeken heeft de natuur bijna het karakter van een personage. In *A Mile Down* is er de voortdurende dreiging van de zee en een spectaculaire storm die een einde maakt aan Vanns droom aan boord van zijn eigen schip de kost te verdienen als docent creatieve writing; en bijna aan zijn leven. De ongenaakbare, omineuze woestheid van de Alaskanse natuur door-

David Vann stamt uit een familie met een geschiedenis van misbruik, moord en zelfmoord.

drenkt zowel *Legend of a Suicide* als *Caribou Island*, zodat in het eerste boek zelfs een partijje vissen door vader en zoon een navrant karakter krijgt: 'De heilboten lagen plat, als grijs-groene honden op het witte scheepsdek, hun bruine ogen keken hoopvol naar me op tot ik ze een klap met een hamer gaf.'

Naar verluidt is *Goat Mountain* het laatste boek waarin Vann rechtstreeks teruggrijpt op familie-ervaringen. Maar het lijkt onaannemelijk dat zijn werk van karakter zal veranderen. De thematiek van geïntourmenteerde personages die onzachtzinnig worden geconfronteerd met obsessies waarvan ze zich niet bewust waren - een confrontatie die wordt opgevoerd door de oerwaarden die ze in de natuur denken te vinden - zit diep verankerd in zijn schrijvers-dna.

Naarmate *Goat Mountain* vordert, wordt duidelijk dat de ik-figuur steeds meer verstrikt raakt in een persoonlijke mythe waarmee hij de werkelijkheid interpreteert. Hij duidt de gebeurtenissen in bijbelse ter-

men, maar dan wel via een zeer eigenzinnige visie op dat boek. 'De Bijbel gaat over ons gevecht met God', meent hij. 'Jezus is onze erkenning van de demon binnen in ons.' En: 'We drinken het bloed van Christus om weer dieren te worden, om kelen open te rijten en bloed te drinken, te baden in het bloed, vlees te verslinden, ons te herinneren wie we zijn.'

Wanneer de ik-figuur zijn hert heeft geschoten en met de kop en het gewei van het dier naar het kamp sjouwt, ontstaat het delirische beeld van een gecorrumpeerde Christus die zijn kruis met zich meezeult, tegen de achtergrond van een Calvarieberg die Goat Mountain heet.

Net als in Vanns andere boeken is het in *Goat Mountain* duidelijk dat de steeds verder oplopende spanningen en de steeds monomanere verdwazing van de hoofdpersoon wel moeten eindigen in een gewelddadige climax.

Als het stof is neergedwarfeld, resteert slecht het landschap.

OMSLAG WIL IMMINK

Neem een verhaal waarin het Derde Rijk figureert, en tien tegen een dat je een swastika op het omslag ziet. Dat het ook anders kan, bewijst C. J. Sansom's *Mist over Londen*, een thriller die zich afspeelt in 1952, als Groot-Brittannië al twaalf jaar zucht onder de Duitse bezetting, Churchill het ondergrondse verzet leidt en foute Schotten met de nazi's heulen.

Het omslag is ontworpen door Wil Immink, een naam die bellen doet rinkelen. Immink is de man die *De schaduw van de wind* en andere bestsellers van Carlos Ruiz Zafón hun gezicht gaf: stadsbeelden in sepia met een zweem mysterie en melancholie, een nostalgische stijl die door veel uitgeverij is nagevolgd.

Ook in *Mist over Londen* denk je die Immink-touch te herkennen, maar het zit toch anders. Op verzoek van de uitgever heeft Immink het ontwerp van de Britse editie (*Dominion*, 2012) integraal overgenomen. 'Ik heb alleen de Nederlandse titel toegevoegd, in

rode kapitalen, net als op het origineel.'

Geheel à la Immink ook is de onscrupuleuze ingreep die zijn Britse collega zich in de foto permitteerde. Zoals Immink aan de archief foto op *De schaduw van de wind* een meisje toevoegde en een auto-mobiël verwijderde, zo gumde zijn Britse collega een en ander weg. Twee wandelende heren op de oorspronkelijke foto, eind 1952 gemaakt in Londen, veranderden in een roerloze dame. 'Dit zou in krantenfotografie natuurlijk nooit kunnen, maar hier draait het om het romantische effect, en dan mag het.'

Erik van den Berg

C.J. Sansom: Mist over Londen
Ontwerp Wil Immink.
De Fontein; € 24,95.

Geheel rechts de oorspronkelijke foto: Piccadilly Circus, Londen, december 1952. Foto Getty

